

Een interview met den heer Cor Bruijn te Hilversum

door A. van Haagstraten-Schach

„Daar staan ze met hun drieën nog even in de open deur van de schuur te kijken. De maan hangt bleek boven de mieden, het koren achter het erf ruischt. Een uil schreeuwt. De nacht is gekomen.

„Die jongen van jou,” zegt Sil en zijn stem is wonderzacht, „dat is een rare eene, hoor famke. Ik zou me nog maar eens bedenken, als ik jou was.”

„Daar behoef ik me niet op te bedenken”, antwoordt Lobke. „Er is nog maar één man op de wereld, die me net zoo lief is als hij. En die — nou ja — dat is een oudje.”

Ze staat tusschen de mannen in, ze legt haar armen om hun hals heen.

„Hm!” zegt Sil „veel beter dan die jongen ben je ook al niet. Afijn dan passen jullie goed bij elkander. Dan zal ik de volgende maand toch dat huis van Sijke maar koopen, denk ik”.

Lobke geeft hem een zoen op zijn wang. Dan loopt ze snel de schuur in. Ze komt terug met een matglazen vaas vol goudsbloemen. Ze laat ze aan Sil en Wietse zien, haar hand gaat er streelend over.

„Ze stonden zoo wijd open van middag met hun gouden hart. Er staat binnen een vaas vol voor Mim op tafel. — Wietse's Mim is mijn Mim, al van de eerste dag dat Ta me uit de zee haalde en thuis bracht...”

Sil ziet ze na tot ze om de hoek van het huis verdwijnen. Dan zucht hij diep en staart uit over het land, waarboven nu gloeiend de maan brandt. De lange roep van een koe gaat warm om zijn hart. Een zacht geluid dringt zijn keel uit. Hij neuriet. Hij lacht er zelf om en verdwijnt gauw in de schuur. De stilte van zijn huis legt zich als een weldaad om hen heen. Even leunt hij tegen een paal van het hooivak. Hij sluit de oogen, in zijn ooren bruist het geluk.

„Heere God!” mompelt hij — „ik dank je!”

Dan loopt hij op kousenvoeten naar de kamer toe en ligt weldra in een rustige slaap naast Jaakje...”

Zoo eindigt het mooie boek Sil, de strandjutter van Cor Bruijn. De schrijver moet dat eiland wel zéér liefhebben om het zoo af te schilderen. Al lezende borrelt het enthousiasme in ons op. Heerlijk, zoo echt Hollandsch denken we, menschen met „grit”, menschen met durf en menschen met diepte. Waar vind je ze die zijn als Jaakje, die, als haar man haar Zondagsche kap van het hoofd ruikt, omdat hij niet wil dat ze naar de kerk gaat, doodbedaard in de bank gaat zitten met haar

Foto archief.

daagsche en niemand uitsluitel geeft en op toespelingen antwoordt, alsof ze niets begrijpt; of als Lobke het lieve famke, dat de zon is van het huis of als Jelle, die als kleine jongen de oogen van den Satan met een spijker uithakt, waar hij afgebeeld staat op den mooien tegel, Jezus verzoekende in de woestijn. „Nou kan hij lekker niet meer zien”, zegt hij tot zijn verdediging. Het is, als of hij er een voorgevoel van heeft, hoe ook tot hem verzoeken in allerlei gedaante zullen komen en Wietse de jongen, die van kind af aan het rechte pad op wil en zich vrij vecht.

Pracht figuren — ik vergeet nog Sil, die harde, die koppige, die stugge, wien van binnen het hart zacht wordt als dat van een kind.

Ik wind een romantisch verhaal om den schrijver heen: hij moet jong zijn, op Terschelling opgevoed, een kind van de zee. Ik schrijf, of hij wil toestaan, dat ik hem ontmoet. Het antwoord luidt: ik heb een vrouw en zes dochters, ben grootvader, directeur der Schoolvereeniging te Hilversum.

Iemand met een hart, dat jong blijft aldus, en de lust tot kennismaking wordt des te grooter.

In de gezellige kamer van het poëtische huis op 't Hoogt van 't Kruis, een van de Hilversumsche heuvels, zit ik weldra voor den haard met de kaart van Terschelling op den schoot wijd uitgespreid. De heer Cor Bruijn vertelt, hij is uiterlijk wel een zeer jonge grootvader — neen! hij komt heel niet uit Terschelling. „Ik ben een Zaankanter” zegt hij met trots.

En hoe is het schrijven in de familie gekomen? Mijn grootvader maakte gedichten en mijn vader had veel liefhebberij voor het diletanten-tooneel. Op de kweekschool schreef ik al gedichten en proza. Als ik geen tijd had voor opstellen, leverde ik een gedicht in en kreeg een acht, dat was gemakkelijk. Houdt u de teugels in handen van het gesprek" raadt zakelijk mijn gastheer. Ik koers dus van den Zaankant naar Terschelling. — Mevrouw Bruijn breid op den achtergrond bij het raam, zij is een musicienne, die moeder van zes dochters. Toen ze ziek was en het vioolspelen tijdelijk verboden was, is ze aan het schrijven geslagen, want uiteten moest ze zich, vandaar het boek: „Sijtje" door Cor Bruijn en mevrouw Bruijn-de Vries, onlangs verschenen. We nemen haar op in den kring bij het vuur, ook zij is een Terschelling-enthousiaste. Vele zomervacanties heeft de heer Bruijn met familie doorgebracht op het eiland en een schrijver bij de gratie van God gaat nu eenmaal anders met vacantie dan een gewoon mensch. Hij heeft niet alleen de zeelucht ingezogen, de wijde hemel afgekeken, maar hij maakte studie van het eiland en zijn bewoners, het eiland met zijn aardige historie. — Weet men dat vroeger een misdadiger vrij was voor den arm van het gerecht als hij maar op Terschelling kon landen, evenals de stad Vianen een vrijplaats was voor een die zich kwam te ontgaan? en nu kan men een trommel met brood, een kistje met geld bij de halte van de bus laten staan, totdat de chauffeur zich er over ontfermt en niemand die er zich aan vergrijpt!

„Ik heb geschreven", zegt de schrijver, „dat ik niemand van hen heb afgebeeld, er komt er geen één in het boek voor. Lobke is ook nooit uit de zee opgevischt en Sil heeft er nooit gewoond. Maar hij had er kunnen wonen en Lobke had kunnen schipbreuk lijden, want het zeemanskerkhof is om de kerk en de vraag over het recht van juten is nog altijd even actueel. En de zee zet op zijn tijd nog van alles aan het land. Ik ben er in November 1939 nog een drie weken geweest en op twee honderd vragen een antwoord gekregen en heb het me alles nog eens ingeleefd."

Prachtig is de technische kant van dezen schrijver. Hij heeft alles op kaartsysteem, alles op letter, wat zijn historische en folkloristische studies bevat. West is de zeeplaats en Oost die van landbouw en veeteelt. Er zijn verscheidene dorpjes en zes predikanten, natuurlijk maakt Terschelling evenals heel Nederland een keñtering door. Aan wien zou de invloed van den oorlog voorbij gaan?

De heer Cor Bruijn heeft vele boeken geschreven: o.a. Meester Adriaan — De zaadsjouwens —

Een zaknaaier grijpt naar het geluk — Koentje van Kattenburg — De overgang van Diewertje Stam enz., ook vele kinderboeken.

Men kan zich voorstellen hoe er gewerkt is daar in dat poëtische huis op 't Hoogt van 't Kruis. Wat er in zit moet er uit, dat is nu eenmaal zoo. De gansche familie is kunstzinnig, dus men begrijpt elkaar wat betreft de drang naar expansie en uitgifte. Als ik de kleur der gordijnen bewonder, zegt mevrouw: „dat heeft mijn dochter de binnenhuisarchitecte uitgekozen" en een teekening aan den muur is van de dochter, de illustratrice....

De heer Cor Bruijn behoort niet tot onze christelijke schrijvers in engeren zin. Als ik met hem praat, voel ik hoeveel dichter wij bij elkaar staan, dan men zou denken, ook bij hem, dat niet te onderdrukken verlangen naar den Onzienlijke, ook bij hem de wetenschap dat het ten slotte niet gaat om de dingen die vergaan. Hoe had hij anders een Jaakje kunnen afbeelden, die het begrepen heeft, en in alle eenvoudigheid het echt christelijk leven aan haar omgeving voorleeft. Hij zou den strijd van Sil ook niet hebben kunnen weergeven, die harde worsteling van God in den Hooge om een eigenwillig koppig

(Vervolg op pag. 104)

SIL, DE STRANDJUTTER

door COR BRUIJN

Met vele illustraties in
zwart en in kleur van
ANTON PIECK.

Prijs gebonden f5.15

Uit een der vele enthousiaste recensies:

De stijl is sterk, gespannen, direct. Het verhaal ten einde toe verrassend. Welk een boek. Welk een kunstenaar! De illustraties een luxe op zichzelf.

Verkrijgbaar in den boekhandel:
G. F. CALLENBACH N.V. - NIJKERK

(Adv.)

Ons Theeuurtje door A. van Haagstraten-Schach

Iemand slaat een levenshoofdstuk op dat beter toe bleef, toch kan men zich begrijpen dat ze behoefte heeft zich eens te uiten. Ze heeft een ander goed gedaan, ècht gezegend met weldaden. Nu is ondank haar loon. Ze kan het moeilijk zetten, ze tobt er over, ze steigert er tegen, het is een wonde plek in haar hart. Misschien zal het haar goed doen om te bedenken dat ondank oud is als de wereld en dat wij een belofte des Heeren hebben om in ons hart om te dragen als ondank ons deel is. Ik denk aan Lukas 6 vers 35: „Maar hebt uwe vijanden lief en doet goed en leent zonder iets weder te hopen en uw loon zal groot zijn en gij zult kinderen des Allerhoogsten zijn, want Hij is goedertieren over de ondankbaren en boozen. Weest dan barmhartig, gelijk ook uwe Vader barmhartig is.” Bij ons thuis, het gezin met de negen kinderen, waren er altijd zulke gezellige vaste gezegden in omloop. Mijn vader placht te zeggen in zulk een geval — „doe goed en zie niet om!” en dan keek hij daarbij zoo trouwhartig, dat het den verontwaardigde goed deed om hem aan te zien en ieder wist dat hij er naar leefde. Een troost voor haar zal ook zijn dat de apostel Timotheus, als hij over de zware tijden die komen schrijft, zegt — „En weet dit, dat in de laatste dagen ontstaan zullen zware tijden. Want de menschen zullen zijn liefhebbers van zichzelf, geldgierig, laatzinnig, hoovaardig, lasteraars, den ouderen ongehoorzaam, ondankbaar, onheilig ..”

We hebben ook gesproken over de verbijsterende openhartigheid waarmede Mevrouw Cesarine Speenhoff schreef in een der groote dagbladen over haar man. Een der journalisten gaf het maar een Franschen naam en noemde het — „candeur! en Charme!” en hij verkondigt de stelling dat het prettig is om te weten of een groot man wel eens met pantoffels smijt en of een groot beeldhouwer wel eens op zijn vrouw hakt in plaats van in het marmeer. Dat alles behoort bij den eigenaardigen toon die sommige schrijvers in onze dagen hebben aangenomen, ik vraag me vaak af hoe ze er aan komen, en of ze niet vergeten dat ze voor ontwikkelde volwassen menschen schrijven, die allen hun weetje hebben en de meesten van hen hun diploma's in den zak....

Het is daarom dat zoo vele menschen telkens veranderen van courant en telkens zoeken naar die, waarin eerbied voor den lezer te bemerken valt. Dat het samenleven vooral in dagen als de onze, die veel van onze zenuwen vergt, dage-

lijksche beheersching vraagt en dagelijkschen strijd, zal ieder nadenkend mensch duidelijk zijn. Die strijd, die beheersching, moet er zijn, is het niet voor ons zelf dan wis en zeker ter wille van onze kinderen.

In het blad Valcooch no. 3 staat een klein artikel vertaald uit „le journal des parents”, een Zwitsersch blad. Ik haal er een klein stukje van aan — „Het is volstrekt noodig dat vader en moeder elkaar onderling met veel égards behandelen. De toon, die tusschen hen beiden heerscht, vindt men weer bij de kinderen. Ouders die elkaar liefhebben en respecteren, die samen worstelen en lijden, scheppen natuurlijkerwijs een atmosfeer van teederheid en vrede, die de ziel van het kind in staat stelt te ontplooiën. En wanneer deze atmosfeer moeilijk te vestigen is, tengevolge van het slechte karakter of de gebreken van een der ouders, laat de andere partij heroieke pogingen doen en voor geen enkel offer terug deinken. De zedelijke en geestelijke toekomst der jongeren hangt er van af. Gelijkmaticgheid van humeur is plicht, wantrouwen we onze zenuwen, die ons zoo dikwijls de kalmte en de maat in onze woorden doen verliezen. Bewaren wij vóór en mèt de kleinen onze opgewektheid van geest. En vooral laten we zorgen de achting der kinderen niet te verliezen. In alle leeftijden is het ons aangenaam ons te versterken aan een model. Vooral het kind heeft een bijzondere behoefte aan iemand, die het kan navolgen en bewonderen. Niet langer in zijn vader of moeder te gelooven, is een van de grootste ongelukken die het kan overkomen. —

Dat opvoeden een zeer moeilijk werk is zullen niet alleen ouders met lastige kinderen ondervinden, want ook de sloome en de weinig vitale vragen onze aandacht en vaak is het een feit dat hoe meer er in een kind zit, des te zwaarder de opvoeding is. In het blad van „Ervaringsopvoedkunde” las ik zoo'n goed artikel dat den vader en de moeder, die er mee zitten zal helpen. Het is een groote zegen dat, als onze wijsheid te kort schiet, er overal bureaux zijn waar we goeden raad kunnen ontvangen — ik neem een stukje uit het artikel over:

Wij moeten te weten zien te komen hoe het komt dat het kind zich aldus gedraagt en zoo reageert, wij moeten trachten de oorzaken van zijn gedrag te leeren kennen.

Al te lichtvaardig worden vaak conclusies getrokken.